

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre . . . 2 kor.
Fél évre . . . 4

Egészévre . . . 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.

Hirdetések, valamint nyilttéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Haladás útján.

Petrozsény község képviselőtestülete fényes bizonyítékát adta a f. hó 11-én tartott közgyűlésen hozott határozataival a község haladása iránti böles gondoskodásának és áldozatkészségének.

Olyan alkotások létesítését határozta el, melyekkel egyrészt régóta érzett közszükséglet nyer kielégítést, másrészt a község jogos kívánsága teljesül s azt bizonyítja, hogy a kulturális fejlődés útján helyes irányban törekszik a község azon cél elérésére, melyre földrajzi fekvése, eddig kivívott pozíciója s államérdekből reáharuló nemzeti missziója hivatottá teszi és kötelezi.

Hogy ezen kötelesség elől Petrozsény nem tér ki, ennek megcáfolhatlan bizonyítékául alábbiakban ismertetjük a közgyűlés lefolyását s a hozott határozatokat:

*

Elnöklő községi I. bíró d. u. 3 órakor a közgyűlést megnyitja, üdvözlő a szépszámmal megjelent tagokat s konstataja, hogy a meghívás szabályszerűen történt és hogy a közgyűlés határozatképes.

Az előjáróság javaslata értelmében, magas színvonalú beható tanácskozás után az alábbi határozatokat hozta a közgyűlés:

A petrozsényi államilag segélyezett községi főgimnáziumnak 8 osztályává fejlesztése és fentartási költségeihez évenként 2000 koronával 12000 koronáig emelkedő állandó évi segéllyel Petrozsény község közönsége hozzájárul, az 1886. XXII. t.-c. 24. és 110. §§-ai rendelkezése értelmében hozott határozattal megszavazott községi segélyt évenként a köz költségelőirányzatba beállítva

biztosítja, a segélyezésre vonatkozó s a vallás- és közoktatásügyi miniszter 4726—1906. számú leirata értelmében elfogadott s felolvasott szerződést Petrozsény község közönsége részéről s a községet mint erkölcsi testületet kötelezőleg elfogadta s erről a gimnáziumi felügyelőbizottságot a határozat közlésével értesíti és utasította a községi előjáróságot, hogy ezen határozatot törvényhatósági jóváhagyás alá szabályszerűen felszerelten indokolt jelentéssel terjessze fel.

A Kossuth Lajos-tér parkirozására nézve megbizta a közgyűlés az előjáróságot, hogy a június hó 8-án tartott képviselőtestületi határozattól eltekintve a sétatér létesítése érdekében igyekezzen a bányaigazgatósággal megállapodásra jutni.

Petrozsény nagyközség képviselőtestülete, a nagyművi s folyton növekvő forgalomra és közegészségi érdekekre való tekintettel 30 nap közbevetésével az 1886. XXII. t.-c. 24. és 110. §§-ai értelmében megejtett névszerinti szavazással elhatározta:

I. a régi piactér kikövezését, csatornázását, a vasut felőli lejtőnél támfalépítést és a bemutatott terv szerinti vásárcsarnok építtetését;

II. a Templom-utca kikövezését, a járdának az ott lévő házak építési vonala mentén leendő kiépítését, valamint a házak előtti kerítéseknek az építési vonalba áthelyezését;

III. az „Emke” szálloda mellett a vasúthoz vezető kis utca kikövezését, szabályozását s ott fűdött csatorna építtetését;

IV. a Malea-utca kijavíttatását tört kövel és a vízvezetést biztosítását;

V. a dr. Rosenberg- és Ullmann-féle házak között a vasúthoz vezető kis utca kikövezését és szabályozását;

VI. az izraelita templom előtti kis utca kövezését. A községi mérnök által készített s bemutatott tervrajzok és költségvetés szerint összesen 78698 kor. 59 fill. költséget a képviselőtestület megszavazta s a

községi építési és pénzügyi bizottságot megbizta, hogy a községi előjárósággal együtt az érintett beruházásokra törlesztéses kölcsön felvételére nézve ezen testület elé javaslatot tegyen s a képviselőtestület határozatilag kimondta, hogy a felveendő kölcsön évenkénti amortizálására megfelelő összeget a költségvetésbe felvesz. Ugyancsak az építési és pénzügybizottságot megbizta, felhatalmazta a képviselőtestület, hogy a petrozsényi takarékpénztárba elhelyezett összeget a sürgősen teljesítendő munkálatok költségeire felhasználhassa, mely összeg a felveendő törlesztéses kölcsönből időközi kamataival együtt rendeltetése céljára elsősorban a takarékpénztárba fog helyeztetni.

Utasította a közgyűlés az előjáróságot, hogy a határozatot törvényhatósági jóváhagyás alá terjessze fel.

Petrozsény község képviselőtestülete, a forgalom és személybiztonság érdekében szükségesnek tartja a vasuti állomásnál a pályatest áthidalását oly módon, hogy a templom utca kanyarulatánál kocsi- és gyalog közlekedésre, a piactér közepénél gyalog közlekedésre szolgáló vashid építtessék.

Bár a vasútépítése és a nagyművi vasuti forgalom teszi szükségessé a vasut áthidalását s így a vasut tulajdonos kötelessége az emberemlékezet óta fenállott akadálytalan kocsi- és gyalogközlekedést biztosítani, mindazonáltal hogy az ügy fontosságát Petrozsény község közönsége nyomatékosabban dokumentálja; hajlandó a községi képviselőtestület, 5 év alatt ezer koronás részletekben fizetendő ötezer koronával a két áthidalás költségeihez hozzájárulni.

Az évi 1000 kor. hozzájárulási költséget a községi képviselőtestület 1907. évtől kezdődőleg 1911. évig a községi költségvetésbe beállítja s ezen összegnek rendeltetési helyére juttatására az előjáróságot utasította.

Utasította végül Petrozsény község képviselőtestülete a községi előjáróságot, hogy a 30 nap közbevetésével névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatot szabályszerűen felszerelve törvényhatósági jóváhagyás alá sürgősen terjessze fel.

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRGYJA.

A petrozsényi főgimnázium.

(Folytatás.)

Az anyagi- és épületügy fokozatos fejlődésével lépést tartott az intézet szellemi előhaladása és mindig nagyobb önálló tevékenysége. Kezdetben magánjellegű volt az intézet és a vizsgálatokat az első két évben a közoktatási minisztertől kiküldött budapesti I. kerületi főgimnázium, majd az 1902. évig a nagyszabású főgimnázium tanári kara végezte, tehát 7 évig az intézetnek kevés volt az önállósága. A petrozsényi gimnáziumnak, mely 1897. március 8-ikáig román kath. jellegű magán-gimnázium volt, midőn községi jellegét nyert, az 1898-ik évig egyetlen okleveles rendes tanára sem volt. Az 1898—99. tanévben az intézetnek első okleveles tanára Dr. Halmos Béla egyszersmind az intézet igazgatója volt. A következő 1899—1900-ik tanévben Dr. Halmos után az 1900-ik évtől az intézet igazgatója Priváry Géza okl. r. tanár. Az 1902-ik évben végre, midőn már négy rendes tanárt tudott a felügyelő bizottság alkalmazni, a közoktatási miniszter megengedte, hogy Elischer József tanker. főigazgató, mint miniszteri biztos kiküldésével az itteni tanári kar vizsgáztasson. Az 1903-ik évben újabb kérelmezésre, még fejlettebb viszonyok mellett megkapta az alginázium egy évre a nyilvánossági jogot, de végleges nyilvánossági jogot csak a múlt tanévben, 1905. május 18-án kapta meg az intézet, mint alginázium.

Andreics bányatanácsos fáradhatlan, önzetlen munkásságán, a felügyelő bizottság tagjainak nagy tevő-

kenységén, Petrozsény és környékének és polgárainak áldozatkészségén, a magas kormány támogatásán kívül Elischer József kir. tanácsos tankerületi főigazgató volt az, ki törekvéseinkben nemcsak soha el nem hagyott, hanem buzdított, minden erejével és hathatós befolyásával, felterjesztéseivel a legerélyesebben és a legnagyobb eredménnyel támogatott.

1905. máj. 16-án részletesen megokolt felterjesztéssel fordult a gimn. bizottság a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, melyben bejelentette, hogy az iskolát fentartó nagyközség az 1905—1906. tanévre megnyitja az V. osztályt és az intézetet tovább fogja nyolc osztályúvá fejleszteni. Mivel azonban csak az V. osztály fentartási költségeire nézve volt mellékelve költségvetés, a közoktatásügyi miniszter azzal az okadatolással, hogy a „fentartó nagyközség nem igazolta azt, képes lesz-e a szóban forgó V. osztály természetes folyamánának, vagyis a további osztályok létesítésének terheit is viselni, illetve az intézet betöltöttségéig évente egy-egy újabb osztályt életbeléptetni és fentartani; „Petrozsény nagyközségnek a gimnázium V. osztályának megnyitására és az intézet tovább fejlesztésére vonatkozó határozatát nem vehette tudomásul.”

Mindezek alapján a nagyközség előző határozatának megfelelően a felügyelő bizottság megnyitotta 1905. szeptemberben az V. osztályt 34 tanulóval. Az új osztály tanóráinak ellátására már előbb július hóban pályázatot hirdetett, egy mennyiségű fizikai rendes és egy latin görög helyettes tanári tanszékre és aug. havában úgy a rendes, mint a helyettes tanári állásra okleveles tanárt választott. Tehát öt osztály mellett az

igazgatóval együtt hat rendes- és egy okleveles helyettes tanárt alkalmaz az intézet, így a törvény követelményeinek megfelel.

A felügyelő bizottság november 10-én az V. osztály részére a nyilvánossági jogot kérte. Ezen kérvényhez mellékelve volt már nem csak az V. osztály, hanem a többi fokozatosan megnyitandó osztályok költségvetései, melyekben fel volt tüntetve, hogy mennyi a kért államsegély nagysága az egyes osztályok felállítását után, ami más segélyezett intézetekhez mérten egyelőre sokkal esekélyebb és csak az ígért fokozatos emelkedésre tart az intézet igényt. Kimutatta másrészt az államnak Petrozsényből és a Zsilvölgyből más vidékekre arányítva sokkal nagyobb, igen nagy jövedelmét a mostani 4000 korona községi hozzájárulás a jövő tanévtől évente 2000 koronával emelkedik, tehát a VIII. osztály megnyitásánál 12,000 korona lesz, de ezentúl többé nem emelkedik. Az állam a jelen évre pedig a már utalványozott 7000 korona államsegéllyen kívül még 2000 K ad, mely évente 2000 koronával tovább emelkedik, VIII. osztálynál tehát már 15,000 kor. lesz. Azonban az államsegély évi 2000 koronánkénti emelkedése még tovább is tart egész 32,000 koronáig.

A főgimnázium fentartására a közseg által megajánlott összeg maximuma 12,000 korona, az állam segélye 32,000 korona, holott itt még alapítványok sincsenek mint másutt. Az épület a község tulajdonát képezi s amelynek kibővítésére az állam a már ígért 26,000 korona beruházási segéllyen kívül még más, egy újabb, már megígért építési segélyt is ad. Tehát lesz a községnek egy legalább 150,000 kor. értékű épülete,

Petrozsényi község képviselőtestülete az 1886. évi XXII. t. c. 24. és 110. §§-ai rendelkezése értelmében 30 nap közbetűzésével beható megvitátás és részletekbe menő tanácskozás után névszerinti szavazással hozott határozattal a Petrozsényi nagyközség közönsége és a petrozsényi villamosság R. T. mint vállalkozó között létrejött szerződést egész terjedelmében elfogadta s a szerződés 1. §-ában foglalt kizárólagossági jogot 50, (illetve 75) év tartamára megadta s a községet terhelő egyéb kötelezettségeket elvállalta és azok teljesítésére nézve a szükséges intézkedéseket törvényszabta módon biztosítani fogja.

Megbizta a közgyűlés a községi előjáróságot, hogy a bemutatott szerződést a képviselőtestület nevében ezen üléstől keletve aláírja s törvényhatósági jóváhagyás végett Hunyadvármegye törvényhatósági bizottságához sürgősen felterjeszteni el ne mulassza.

A petrozsényi iparostanonciskola felügyelőbizottsága által 1905—1906. évről benyújtott zárszámadást, nemkülönben az 1906—1907. évi iparostanonciskolai költségvetést elfogadta s a szabályszerűen fészerezve beérkezett költségvetést a vármegyei kir. tanfelügyelő útján a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez a 3254 korona 64 fill. államsegély iránti kérvényhez mellékelve a határozat hivatalos jegyzőkönyvi kivonatával együtt a közgyűlésből haladéktalanul felterjeszteni rendelte.

A járási főszolgabírónak a körkormányi állás szervezésére vonatkozó felhívását tárgyalva elhatározta Petrozsény nagyközség képviselőtestülete, hogy az 1886. évi XXII. t. c. 1. §-ának b) pontja értelmében ezen község szervezésénél fogva nem járulhat hozzá a körkormányi állás szervezéséhez, amennyiben mint nagyközség a törvény által reá ruházott teendőket a saját erejéből teljesíteni köteles s így a jelzett köztisztviselői állás rendszeresítése céljából más községekkel azért sem szövethetnek, mert a hivatkozott törvény 24. §-ának d) pontja értelmében csak a törvényhatóság hozzájárulásával szüntethető meg a legutóbbi tisztújítás alkalmával 3 évi időtartamra betöltött községi közgyűmi állást, ami annál kevésbé indokolható a községi képviselőtestület, mert a községi közgyűm a községi törvény 63. §-a értelmében tagja a községi előjáróságnak s így a képviselőtestületnek is s a szabályszerűen megjelölt tisztújítás alkalmával ezen állásra megválasztott köztisztviselőt megbízatásának időtartama alatt ok nélkül elmozdítani, vagy állását megszüntetni nem lehet.

Nem járulhat hozzá továbbá a körkormányi állás szervezéséhez azért sem, mert éppen azért alakult nagyközséggé, hogy a saját ügyeit önállóan intézhesse, tehát visszafeljődni nem kíván, de a költségekhez azért sem járul hozzá, mert az állami adó arányában Petrozsényt az 1200 koronának 60—70 %-ja terhelné, holott a külön községi közgyűm javadalmazásával egyharmad résznyi teher sem hárul Petrozsény községre.

A másodbírói fizetés javítására vonatkozó előjárósági javaslat felett napirendre tért, — a vasutnál felállított illemhely és a távbeszélőhálózatba bekapcsolás (250 kor.) költségét utalványozta; — községi I. bírónak és (Zádory) jegyzőnek szeptembertől igénybe vehető 6—6 heti szabadságot adott, — Avramessk Bazil illetőségét nem ismerte el; — a petrozsényi közbirtokosságnak átengedett erdőterülete nézve — nem lévén határozatképes képes — 15 nap elteltével határoz a közgyűlés.

A tanítókhoz.

Mikor a napi fáradság után megpihen az ember, van ideje gondolkodni arról, hogy mit kell tennie holnap. Mikor egy évi, súlyos felelősséggel járó munka után pihenni térünk mi is, tanítók, úgy tudom, nem hagyhatjuk elillani az időt anélkül, hogy, ha nem is az aprólékos részletekig, de legalább vázlatosan meg ne alkossuk a jövő év munkáját, a mely épen olyan terhes, sőt terhebb lesz, mint a múlt évi. A tanítónak az a vakáció, ami másnak pihenést jelent csak új kötelességet szab elő. Nem az abszolút nyugalom az, de egy új, fontolgatást feltételező szorgalom idő, a mely bár nem a rendes napi munkával jár, de amit fel kell használnunk akkor is, ha különben vágnánk egy kis gondnőlküli pihenésre.

A mostani vakáció meg éppen munkás napokat foglal magába. Mi tudjuk, hogy a jövő iskolai év nagy, a nemzet egész életére kiható kezdő munkát ír elő. Új tanítási elvek, új nevelési akcióakkal. Az a nagy, nemes munka, amit eddig a magyar tanítóság végzett, más irányba fog terelődni. Úgy látszik helyes irányba. Az ugynevezett magyar nemzeti nevelés, az ugynevezett spontán elemi tanítás a jövő szeptemberrel fog igazán kezdődni. Szívkiepzés, jellemfejlesztés, közvetlen iskolai munka, életre való nevelés, új erkölcsi és valóságos alapon: ez a mai tanítási tervezet alapja. És ne mondják nekem azt, hogy ez eddig is vezetett el volt. Mert a tanítók egy néhányán talán megértette, belemagyarázta a régi tervezetbe a más felfogást. Lehet. De a nagy többség azt keresztil nem hajította. Sőt, úgy tudom, mindent tettünk, csak épen ez elvek szerint való iskolai, nevelési életet nem tudunk teremteni. Más kérdés, természetesen, miért nem?

Ezért kellett ezt a cikkemet megírnom. Mert lehetetlen, hogy közömbös legyen a zsilvölgyi tanítóság előtt az, hogy e nemzetiségű konglomerátum, ez erkölcsiileg — fájdalom — alacsony fokozatú álló s szellemileg is csak az utolsó időben épen az iskolák hatása alatt fejlődő völgy, ami a miénk, maradjon az, ami elvégre nem maradhat, aminek maradni nem szabad: régi tsepéd völgy és semmi más. Ha az új tanítási — nevelési tervezet azokkal az új eszmékkel, amik abban lerakva vannak új életet céloz; nekünk zsilvölgyi tanítóknak

meg nemcsak hivatalos, de erkölcsi kötelességünk legjobb tudásunk szerint, minden erővel azt megvalósítani. Ebben agondolatban egynek kell lennünk. Ám, ha ez így van, akkor ez a vakáció a fontolgatás, a készülődés ideje. Ez a vakáció a fokozottan szorgos munka két hónapja, amit felhasználni nemcsak kell, de fel nem használni valóságos bűn. Mert eredményes, mélyreható és a jövő nagyságát célzó munkát csak tervszerű s a nevelési életnek minden mozzanatát átgondolt iskolai foglalkozással érhetünk el. Aki nem úgy megy az iskolába, mint öntudatos nevelő, de mint kapkodó, máról-holnapra dolgozó sréber, az nem érdemli meg a tanító nevet. Az a nevelési munka, amit úgy végeztünk, végezett egyikünk, vagy másikunk, nem hozhat gyümölcsöt. Ha ugyan egyáltalán tarthatjuk azt nevelési munkának. Az olyan tervszerűtlen iskolai élet, észnélküli kapkodás lehet külsőleges, szemetkáprázató és megtévesztő látszat munka, de egy jövő erős nemzedéket teremtő nevelő élet csak ott fejlődhetik ki a maga teljességében, a hol az öntudatosság, és előre megfontolt munka karöltve halad azzal a nevelési-tanítási tervszettel, amely ime előttünk fekszik.

Mindenki, minden téren eminens nem lehet. Sem mint ember, sem mint tanító. A tanításnál meg épen vannak különfelelések, nem is szólva a nevelésről, amit tisztán — pusztán a gyermekkel való bánásmódban kulminál. Az egyik ember, mint ember talán jobb, az egyik tanító, mint tanító talán több oldalú a másiknál. A lelkiismeretességben azonban egyformának kell lenni minden tanítónak. Ez pedig azt mondja, e vakációban jobban, mint bármikor, hogy készüljünk arra a nemesen szép munkára, amely meg fogja adni a zsilvölgy karakterét.

Mert ha nem tesszük meg az előkészületeket a jövő évre, úgy látszatunkat fogunk csak végezni, ami az egész nevelési életünkre kihat.

Mindenki tudja, hogy ha valaki a közönséges életben efféle látszatmunkát végez, azt mondják arra: szédülő, svihák. Amig ezeket a diszjelzőket, más foglalkozásu emberre alkalmazzák, nem tanítóra, nem törődünk azzal. De a tanító ne is adjon alkalmat arra, hogy a társadalom ezekkel a jelzőkkel bélyegezze meg. Mert ami ez annál nem lehet tisztességes, a tanítónál kétszeresen súlyosan esik a serpenyőbe. Tanító kezére ember van bízva. Lélek, aminek a jó irányba való fejlesztése áldás. Átokká válik azonban akkor, ha az út, a melyen a gyermeki lélekhez férközni kívánna posványossá válik épen a tanító munkája következtében. Én ismerem a zsilvölgyi tanítóságot. Ismerem az én kedves kartársaim munkakedvét és szorgalmát is. Nem csak, de azt a tudást is, ami birtokukba van s a mely azt a szorgalmat s munkakedvet nevelési munkává érleli. Ez pedig azt mondja nekem, hogy a tanítóság maga vetné ki az ilyen látszat embert a maga kebeléből. Mivel, hogy nem lehet tisztelt, becsült az a nevelő

Érdekesnek találjuk ezen, az 1904. évről készült és gondosan összegyűjtött adatok alapján készült kimutatást itt közölni.

1. Petrozsényben a S. tarjáni társulat és a polgárok fizetett állami adója 1904-ben	166397'49	
2. A Salgótarjáni társulat kincstári bérletért fizet évente	200000'—	
3. Petrozsényi posta és távirda tiszta jövedelme 1904-ben	49969'—	
4. Petrozsényben a M. á. v. pénztára egy évben bevesz (minimális összeg)	3600000'—	
5. Fogyasztási adóbérlet	36000'—	4052366'49
6. Petrilla állami adója	34800'74	34800'74
7. Livazény állami adója	8259'40	8259'40
8. Vulkán és a társulatok állami adója	37427'94	
9. Vulkánban a M. á. v. pénztára egy évben bevesz	960000'—	997427'94
10. Lupény és a társulatok állami adója	960000'—	992308'90
11. Lupényben a M. á. v. pénztára egy évben bevesz	960000'—	992308'90
12. Lupény és Vulkán posta és távirdájának tiszta jövedelme 1904-ben	22199'—	22199'—
Összesen:	6107362'47	

azaz hatmillió százhetezer háromszázhatvankét korona.

Ezen kimutatásban még más apróbb jövedelmek nincsenek felsorolva. Egyes tételei, mint az adók és Salgótarjáni Társulat kincstári bérletért fizetett 200,000

korona bérösszeg tiszta jövedelmek, míg a különösen a vasut forgalmi őrási bevétele nem tiszta jövedelem ugyan, de ha a kezelési s minden kiadást leszámítva csak 5%-ot is vennék tiszta haszonnak, már az maga a vasutnál 275,000 korona tiszta haszon tesz ki, tehát kerekszám véve 1.000,000 (egymillió) kor. tiszta jövedelem foly innen a zsilvölgyből az állampénztárba. Másrészt ez a kis tanulságos kimutatás bizonyítja Petrozsény és a zsilvölgy őrási, különösen vasuti teherforgalmát is. Bizony ily jövedelmek kimutatásával szemben, ha kimutatnók, mit ad az állam viszont kulturális célokra e fontos végvidéken, épen nem mondhatjuk, hogy csak eleget is áldoz, midőn pláne még iskoláit is részben, vagy egészben a társulatok és községek tartják fenn. Közintézmények létesítéséről pedig az állam eddig még egyáltalán nem gondoskodott, a járásbírószágot, telekkönyvet, adóhivatalt stb. már évek óta hiába sürgeti Petrozsény, Hunyadvármegye legnagyobb községe.

Visszatérve az V. oszt. számára is nyilvánossági jogot kérő felterjesztésekre, bebizonyítottuk, hogy a törvény követelményeinek mindenben megfelelünk, a törvényre támaszkodva kértük a nyilvánossági jogot, bizonyítva egyszersmind azt is, hogy az intézet fejlődése érdekében mulhatatlanul szükséges volt már annak kifejlesztése, annál is inkább, mert intézetünk fennállását és virágzását, állami és magyar nemzeti szempontból épen a magas közoktatási kormány szükségesnek és fontosnak nyilvánította. De, hogy tényleg az intézet fejlődése érdekében szükséges volt a kifejlesztés, azt legszebben bizonyította a beiratkozott tanulók nagy száma. A magántanulókkal együtt 206 tanuló iratkozott be az I—V. osztba, az V. osztályba magába

összesen 36, úgy, hogy már így is, még csonkán a népesebb középiskolák közé tartozik és annál inkább fog emelkedni ezen szám a jövőben a tovább fejlesztés után.

Az alsó négy osztálynak végleges nyilvánossági jogát, még az 1905. év május havában megkapta az intézet.

A VI. osztály felállításával az összes bevételi összeg, a 11000 kor. államsegéllyel, 6000 kor. községi hozzájárulással, 5700 koronára felvett épület-béregyenértékkel, 2852 kor. beiratás, 13000 kor. tandijelőiránnyal, 1390 kor. nyugdíjalapra szedett díjjal, 1000 korona fűtési értékkel, a községek, társulatoktól stb. nyert hozzájárulásokkal 44032 kor. kiadás és bevétel. Ekkor az iskola 9 tanárt alkalmaz. A VII. osztály felállításával, minden tétel növekedésével a költség-előirányzat 51438 kor. s 11 tanár és 1 rendes tornatanár lesz alkalmazva. A VIII. osztály felállításával a költség-előirányzat 61724 kor., 13 tanárral, (ebből 4 még helyettes) 1 tornatanárral. A normális költségvetés előirányzata pedig 78824 kor., melyből 32000 korona államsegély, 10000 kor. községi hozzájárulás. Az alkalmazott tanárok közül 12 rendes, 1 helyettes, 1 rendes tornatanár, 1 iskolaorvos és egészségtanár, 6 díjazott hitoktató, 1 ének- és zenetanító, 2 szolgál.

Mivel az intézettel kapcsolatban Internátus is van, az abba való felvételre már a szünidő folyamán tanácsos az igazgatóságnál felvételre jelentkezni.

Az igazgatóság kívánatosnak tartja, hogy a szülők vagy gyámok lakást és ellátást az igazgatóság hozzájárulása nélkül ne fogadjanak.

gárda, a mely meg nem tudná saját magát tisztítani a salaktól.

Tanítótársaim! A nagyvakáció, legalább ez a nagyvakáció a munka ideje.

Ime még csak az elején állunk. Ha megvan az a nagyrabecsült munkakedve a zsitvölgyi tanítósnak, melyről az előbb szoltam, mint ahogyan meg is van, használjuk fel ezt az időt a Zsitvölgy, a mi szűkebb hazánk javára. Velünk lesz az, aki ezt a munkát gyönyörködve nézi. **K.**

KÜLÖNFÉLÉK.

— **A főispáni installáció.** Telefon-értesülésünk szerint Hunyadvármegye főispánja, br. Bornemisza Lipót beiktatása hagyományos ünnepséggel s megállapított alábbi program szerint ment végbe szombaton, folyó hó 14-én. A főispán különvonata reggel 9 órakor érkezett meg a dévai állomásra, hol a város közönsége fogadta, élén Kontz Domokos polgármesterrel, aki magasszárnyalású üdvözlő-beszédet tartott. Innét a főispán és kísérete szebbnél-szebb fogatokon a vármegye székházába vonult, melynek dísztermében Pogány Béla alispán fogadta a tisztviselői karral s talpraesett beszéddel. Az ünnepélyes installáló-közgyűlés délelőtt 11 órakor volt, mikor is a tisztviselői korában dr. Apáthy Árpád megyei tisztí főügyész, a törvényhatósági bizottság nevében pedig Maderspach Viktor nagybirtokos üdvözlő beszédekkel a főispánt, aki az üdvözlőbeszédre válaszolva s nagystíliú székfoglalóbeszédében biztosította a vármegye közönségét a haza és vármegye üdvére irányuló törekvéséről. A közgyűlés végeztével a küldöttségek tisztelték, mely a megállapodott sorrendben ment végbe. Ezt követte a „Fehér-Kereszt” szállóban a közebéd, mely délután 2 órakor vette kezdetét s melyen mintegy 200-an vettek részt s lelkes pohárköszöntések voltak.

— **Halalozás.** Csütörtökön reggel a községi elöljárósághoz címzett távirattal tudatta a fürdőigazgatóság, hogy Várterész Antal nyug. m. kir. honvéd őrnagy Előpatakon szerdán este agyszélhűdés következtén meghalt. A megdöbbentő, váratlan hír gyorsan köztudomásra jutott s osztatlan részvételt keltett. Csak a délelőtti vonattal, szorongó aggodással betegnek hitt férjéhez utazott özvegye táplálta a reményt, hogy a katasztrófa nem fog bekövetkezni, mert a forrón szeretett férj szivbaja, — melyre a fürdőben keresett gyógyulást — máskor is szolgáltatott okot aggodalomra, de akkor szerencsésen jobbra fordult. Senki sem akarta a gyászesetet már a betegség hírére is megtört urnónek tudomására hozni. Így is korán tudta meg. A rokonszenves, művelt 55 év körüli erőteljes férfiú a vármegye előkelő köreinek kedvelt, nagyrabecsült tagja volt, aki nyugalomba vonulása, a petrozsényi „Hitelbank” megnyitása — 3 év — óta ennek a virágzó pénzügyintézetnek pénztárosa volt. Nyugodjék békével!

Az igazgatóság készséggel szolgál utbaigazító tájékoztatással úgy az Internátusbani elhelyezésre, mint a tanulók, privát-házban való elhelyezésére. Hogy ez utóbbi fontos hivatásának is megfelelőhessen az igazgatóság, a szünidő folyamán szívesen fogad elöljegyzéseket olyanok részéről, kik a tanulókat méltányos díjazás mellett teljes ellátásra családjuk körébe fogadni készek.

Az Internatus szervezeti szabályait kívánatra bárkinek külön lenyomatban, tájékozás végett megküldi az igazgatóság. A teljes ellátásért havonta előre 36 kor. díjat kell fizetni.

Miként az előző tanévekben, úgy 'az 1906—1907. tanévben is szeptember 1-től kezdve közlekedni fog a csak iskolás gyermekek részére létesített iskola-vonat Lupény és Petrozsény között.

Vasuti alkalmazottak gyermekei pedig ingyen járhatnak.

Az iskola-vonaton bejáró tanulók a délután 4 óra 12 perckor induló szintén iskola-vonattal mehetnek haza. Ebéd ideje alatt a gimnáziumba járó tanulók az Internátusban is kaphatnak kívánatra ebédet, mint a szervezeti szabályzatban elő van írva, havi 14 koronáért. Ha azonban ezt igénybe venni nem óhajtják, úgy ebéd ideje alatt a gimn. épület kijelölt termeiben is tartózkodhatnak.

— **Eljegyzés.** Dr. Ábrahám József petrozsényi fiatal ügyvéd f. hó 10-én eljegyezte Sternberg Olga urleányt. Szívvel gratulálunk a megkötendő szép frigyhez.

— **A petrozsényi gimnáziumi bizottság** folyó hó 10-én délután tartotta alakuló ülését, melyen egyhangulag elnökké újból Andreics János kir. bányatanácsos, bányagazgató, alelnökké: Kantner János kir. b. főmérnök, bányahivatali főnök és Henrich Viktor bányagondnok; gondnokká: Kósa Mihály ev. ref. lelkész, pénztárnokká Schreiner József bányatársulati titkár, jegyzővé: Priváry Géza főgimn. igazgató lettek megválasztva. Több fontos ügy nyert elintéztést, melyek közül megemlítjük, hogy Cirbesz Dezső h. tanár rendes tanárá lett előléptetve s Salló Károly népisk. igazgatót zene- és ének tanítónak választotta meg a felügyelő bizottság.

— **A petrozsényi m. kir. szénbányásziskola ifjusága** f. hó 1-én, úgy erkölcsileg, mint anyagilag sikerült műkedvelői előadást rendezett, táncvigalommal egybekötve. A „Falu rossz” került színpadra, szép számú közönség előtt, melyet az előadás várokozásokon felül kielégített, mindazonáltal megjegyezzük, hogy sokkal halásabb feladatra vállalkoztak volna a törekvő, derék műkedvelők, ha vigjátékot, vagy színművet adnak elő. Hivatásos színészek erejét és képességét is leginkább próbára teszi a népszínmű. Műkedvelők előadását nem lehet a kritika szigorúságával bíráltni, mindazonáltal megemlítjük, hogy Gadó Olga, „Boriska” szerepét igen kedvesen, rokonszenvesen alakította, szép játéka könyözésre indította, majd zajos tetszésnyilvánításra ragadta a közönséget. Gadó István, „Gonosz” karakterja szintén megíti a legszigorubb kritika mértékét. A többi szereplőket annak idején ismertettük, azok is dícséretes igrkezeztetel és tudással helyt álltak. Előadás után tánc volt, melynek a hajnal vetett véget. A tiszta jövedelem a szénbányásziskola könyvtárának számottevő összeget juttatott.

A jótékony cél előmozdítása érdekében felülfizettek: Salótarjáni Kőszénbánya Részvény-Társulat központi Igazgatósága Budapeston 20 K. Kantner János 8 K. Henrich Viktor, Schreiner József, Barthalos Á. 4—4 K. N. N. 3/20 K. Pittini Testvérek 3 K. Angyal József Zalatna, Gadó Albert, Albert Dániel 2—2 K. Boldizsár Miklós 1/60 K. Kekel Jakab, Davidék János, Peck Mihály, Klein Henrick, Brassay József 1—1 K. Turesányi László —80 F. Nagy Erzsébet Kisasszony Déva —60 F. Bier Filöp —60 F. Tóth Sándor —40 F. Packi Károly. Enyedel Károly, Bazili N. —20/—20 F.

— **Bányaiskola feloszlata.** Mint nagyági tudósítók írja, a nagyági bányafelőlri szakiskolát folyó évvel feloszlatták. A derék iskola hetven esztendőn keresztül nevelt kitűnő bányaitestzetek a magyar bányászatnak, kik közül nem egy, ma már üzemvezető is. A zsitvölgyi bányákban is sok, ez iskolában végzett bányaitestzet teljesít szolgálatot kiváló eredménnyel. A hat évfolyamu bányaiskola előkészítő tanfolyamait végzett bányaiskolai tanulók más iskoláknál fogják tanulmányaikat befejezni. E hó 8-án szép ünnepély keretében rekesztették be a hetven éves ciklust. Az ünnepélyen részt vettek a vidék intelligens közönsége és az iskola volt és jelenlegi növendékei.

— **A cselédek** oly szemérmetlenül viselkednek Petrozsényben, hogy az már igazán botrányos. Esti 9—10 órától éjféltálig különösen a főútcán majd minden kapuban legények s lányok hancuroznak s oly trágár viselkedéssel botránkoztatják a járó-kelőket, hogy különösen intelligens nők undorodva kénytelenek az utca közepére kitérni. Ha a cselédartók nem tudnak véget vetni a nyilvános utcai orgáznak, a rendőrségnek kellene erővel rendszabályokkal azt meggátolni. El kellene rendelni, hogy 10 órakor minden kapu be legyen zárva s az utcán csatangoló éjjeli lepkék s velük kóborgó s szemérmetlenkedő éjjeli lovagok, mint csendháborítók s közbotrányt okozók börtönbe csukassanak éjszakára s reggel a rendőrhatalomnál eléállítsanak, szükség esetén eltoloncoltassanak. [A közönség köréből.]

— **A nemzetiségi igazgatások ellen.** Az igazságügyi kormány az 1873-ban készült büntető törvénykönyvnek a politikai vétségek üldözésére vonatkozó hányai miatt novelláris uton óhajt olyan intézkedéseket életbe léptetni, melyek meggátolják a nemzetiségi igazgatások terjedését. A kormány a polgárok választási joga ellen elkövetett erőszakra vonatkozó 178. §. szigorításával egyidejűleg a btkv. 153. §-át azzal kívánja kiegészíteni, hogy nemcsak az osztály, nemzetiség és hitfelekezet fegyveres megtámadására alakult csoportosulás minősítessék lázadásnak, hanem a politikai pártok s a válasz-

tók tömegének megtámadása céljából alakult csoportosulás is, melynek célja a más politikai véleményen levők és más párthoz tartozók megtámadása, hogy a választókat megfélemlítse és politikai jogaik gyakorlásában megakadályozza. A nemzetiségi igazgatásban tudvalevőleg többnyire lelkészek vesznek részt, akiket ezért az egyházi hatóság csak nagyon enyhén, vagy egyáltalán nem üldöz, de akikkel 1907-től kezdve a magyar állam közvetlenebbül éreztetheti majd szuverénitását, mert tekintettel arra a körülményre, hogy a kormány már a jövő évben végrehajtja az 1848. évi XX. t. e.-t, az igazságügyminiszter utasítani fogja a kir. ügyészségeket, hogy a nemzetiségi igazgatások miatt megindított büntetési tárgyalásánál kérjék a büntetések kiszabásakor az 1898. évi XIV. t. e. 7. §-ának alkalmazásait is, mely szerint azok a lelkészek, akik nemzetiségi igazgatásban részt vesznek, jövedelem kiegészítésben nem részesülhetnek, és ha ez részükre már ki lett volna utalványozva, akkor azt elvesztik. Ezzel kapcsolatban módosítást nyer az 1899. évi XV. t. e. 8. §-ának a) pontja, valamint a 170. §-nak 1. bekezdése is. A román és katolikus tót lelkészek tudva azt, hogy a nép a hitélet szentelyeinek tekintve a templom udvarát és a templom előtti tért, kijátszák a törvény jelzett §-ait azzal, hogy a templom udvarán, vagy a templom előtt tartanak izgatós kortesbeszédet, amivel teljes illuzoriussá teszik a törvényt.

— **A vasárnapi munkaszünet** oly hosszú idei vajadás után ismét más fordulatot vett, a mennyiben felülvizsgálat után a keresk. minster úgy intézkedett, hogy a záróra d. u. 5 órakor veszi ismét kezdetét. Értesülésünk szerint a kereskedő-alkalmazottak és a kereskedők tekintélyesebb része újabb előterjesztést tesznek a munkaszünetre vonatkozólag, továbbá, hogy a kereskedők abban állapodtak meg, hogy fizetések d. u. 5 órakor, más vasárnap pedig d. e. 10 órakor zárnak.

— **Pórl járt munkások.** Több községben az arató munkások abban a reményben, hogy a gazdák közvetlenül aratás előtt nagyobb béreket lesznek kénytelenek fizetni, addig huzták-halogatták a szerződés-kötést, míg a gazdák idegen vidékekről szerződettek aratókat. Az így szerződés nélkül maradt munkások ekkor a földművelésügyi minster által szervezett gazdasági munkások-zövetítő hivatalhoz fordultak. Ámbár ezen a réven már csaknem valamennyien kaptak is arató munkát, de mégis megártak, mert munkába sokkal kedvezőtlenebb feltételekkel állottak, mintha otthon elszereződtek volna. Ezeknél a munkásoknál súlyosabb helyzetbe jutottak azok, akik a megkötött munkaszerződéseket már a tavaszi munka idején megszegték, mert az ilyeneket a távolabbi vidéken sem óhajtja egy gazda sem felfogadni. A munkásokzövetítői intézmény szerződésszegők köztvetítésére nem vállalkozhatik. Pórl jártak szegény munkás felebarátaink, de talán éppen azért, mert a maguk kárában tanultak, jövőre nem fognak oly könnyen az izgatós szavára halgatni. És mindenekelőtt, ha méltányosan lehet, otthon fognak idejében szerződni.

Felölös szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

Hirdetéseket mérsékelt áron elfogad e lap kiadóhivatala.

611/1906. vhtó.
szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. e. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a puji kir. járásbírósnak 906. Sp. 219/3. és a budapesti V. ker. kir. járásbírósnak 1905. évi Sp. VI. 1018/4. számú végzése következtében Dr. Gáspár Izidor ügyvéd által képviselt Grill Károly és Társának javára Pietsch István lupényi lakos ellen 610 K. és 96 K. 80 fillér s jár. erejéig 1906. évi március hó 9-én foganatosított kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 1244 K. becsült következő ingóságok, u. m.: szobabutorok és zongora nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a puji kir. járásbírósg 1906. évi V. 373. és 301. számú végzése folytán 66 korona 80 fillér tökékövetelés, ennek 1905. évi április hó 1-ső napjától járó 5% kamatai, 1/3% váltódíj és összesen 28 kor. 60 fillérben bíróilag már megállapított költségek

erejég, Lupényben alperes házána leendő eszközésére
1906. évi július hó 19-ik napjának délutáni 2 órája
 határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók
 ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az
 érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-e. 107. és 108.
 §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet
 ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is elfognak
 adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások
 is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot
 nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-e.
 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Púj, 1906. évi június hó 20-án

Br. Bánffy Albert,
 kir. bír. végrehajtó.

Kiadó lakást keresek,

mely álljon 3 szoba, konyha, kamra,
 pince, és istállóból; lehetőleg közel a
 főgimnáziumhoz. **Cím a kiadóba.**

A petrozsényi kaszinó a Kossuth

Lajos téren épült helyiségbe költözik
 át új berendezéssel s e miatt a régi
 berendezés összes butorai a villany-
 világítási testekkel és tekeasztallal
 együtt **eladásra kerül.** Venni szándé-
 kozók forduljanak **Sternberg Bertalan**
 kaszinói gazdához.

Épület és műlakatos

üzlettem megnyitását Petro-
 zsény és vidéke közönségé-
 nek becses tudomására ☐
 hozom én, ki tapasztalatomat,
 szakképességemet nagyobb
 gyárakban szereztem, ☐
 elvállalok e szakmába vágó
☐☐☐ minden-féle munkát
 Divatos folyosó-rácsok,
 sir-rácsok, ☐ takaré-
 tűzhelyek többféle kivi-
 telben, ☐ ☐ vízvezeték
 és kutak szerelését. ☐☐

Javításokat
pontossan és ju-
tányos áron
eszközlök.

Tisztelettel:

Nagy Mózes,
 épület és műlakatos.
 Hubert-féle ház. Petrozsény Kossuth
 Lajos-utca.

A legszebbet és legdivatosabbat csokrokban és koszorúkbán

friss élővirágból saját nagy virágtermelési tele-
 peiről, szállít a legjobban a
 monarchia minden vidékére
 kifogástalanul, pontos idre való
 megérkezés szavatolása mellett.

A monarchia
 legnagyobb
 virágüzlete

Mühle Wilmos

es és kir. udvari
 virágkereskedése

TEMESEVÁR.

Kettős falazatu s legcélszerűbb szerkezetű

m é h k a s o k

jutányos áron kaphatók. Bővebb felvilágosítással
 szolgál

a „Petrozsény és Vidéke”
 kiadóhivatala.

Kiadó üzlethelyiség és lakás.

A főutcan közvetlen a piac mellett
 egy igen csinos üzlethelyiség kirakattal,
 megfelelő lakással ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

nagyon olcsón

kiadó. Esetleg külön-külön is.

Bővebbet: Gruber Sámuel.
 Petrozsény.

Javító pótvizsgálatra

polgári vagy gimnáziumi ta-
 nulókat, felelősség mellett ☐
☐ igen jutányosan előkészíték.
 Jelentkezni lehet a ☐ ☐ ☐
☐ ☐ ☐ kiadóhivatalban.

GARAI KÁROLY

ARADON.

Ajánl: szalonna, zsirt és minden hentes
 árut a legjutányosabb árban.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tiszte-
 lettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **papirkereskedésemet**
 ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb
 igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek, rajz-**
és íróeszközök nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is leg-
 olcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok,**
levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák stb, kereskedésemben jutányos
 árban kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultúra tért hódított
 a Zsilvölgyben, Petrozsényben
 nyomdát állítottam, majd hírlapot
 indítottam, hogy a sajtó erejével
 szolgáljam a hazafias törekvést.
 A kezdet nehézségeivel küzdve
 anyagi áldozatok meghozatalával
 tartottam fenn s oda fejlesztet-
 tem a nyomdát, hogy a legmesz-
 szebb menő igényeket a legju-
 tányosabban kielégíteni képes
 vagyok; miért is a n. é. közön-
 ség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton
 fokozódó igényeinek kielégíté-
 sét szem előtt tartva
könyvkötészetet
 rendeztem be s ebbe a szakmá-
 ba vágó munkálatok teljesítését
 megelégedésre s a legjutányo-
 sabban elvállalom.

Tisztelettel:

FIGULI ANTAL.